

Lärande utvärdering

Lärande utvärdering beskriver utvärdering så som den för närvarande utförs (eller bör utföras) hos två finansiärer i Sverige av utvecklingsprojekt: EUs Socialfond ("lärande utvärdering") och Tillväxtverkets program ("följeforskning"). Det som beskrivs som ett paradigmskifte innebär framför allt en stark betoning på lärande, på att detta lärande ska leda till handling både inom projektet och i dess omgivning, samt dessutom på både projekt- och programnivå:

"Det som särskiljer den femte generationens utvärdering från de tidigare generationerna är ett fokus på ett organiserat och kritiskt lärande på olika nivåer och med flera intressenter. /---/ Syftet är att få fram utvärderingsresultat som kan ligga till grund för ett lärande som leder till fortlöpande förbättringar i program- och projektgenomförandet, men som samtidigt leder till bättre framtida program- och projektsatsningar."

Jag uppfattar det som att modellens kärna finns i de processer som sker i interaktiva möten på olika nivåer och mellan olika intressenter. Dessa processer styrs av övergripande teori och utformas optimalt i en praktik grundad i teorin. Men denna kärna, detta stormens öga, lämnas i Lärande utvärdering märkligt obelyst. Här förs flera normativa och övergripande beskrivningar av hur utvärderingen kan struktureras, och om det resultat som förväntas. Möjligen är det antologiformen som bidrar till att det saknas mer utförliga eller problematiserande teoriavsnitt kring den interaktiva praktiken, en spegling av processernas ramar, innehåll och form mot en diskussion om begreppen lärande eller kunskap. Fördjupade epistemologiska perspektiv på de interaktiva processerna skulle stärka teorin och skulle ge en vägledning för utveckling av metoder i utvärderingens praktik, både till innehåll och form. Hur ska utvärderaren arbeta för att metoderna ska gå i takt med teorins avsikter? Och var finns de nya kommunikationsmedierna i denna interaktion?

Själv har jag under många år, ofta i samverkan med forskare, arbetat med interaktiva kunskapsprocesser inom ramen för flera olika FoU-program, nationella utvecklingsprogram och EU-finansierade program. Jag är ofta den som sätter bjällran på katten, alltså den som i skarpt läge utformar arenorna för interaktionen och som leder dessa processer. Mitt perspektiv är alltså hur programmets utvärderings- och/eller lärandepolicier ska omsättas optimalt och resursutnyttjande i interaktiv praktik. Frågan om vad som händer i de interaktiva processerna – och vad som inte händer – ser jag som ett centralt område för kvalificerad reflektion och ständig metodutveckling på utvärderingsfältet. De traditionella metoderna, exempelvis fokusgrupperna och dialogseminarierna, förtjänar mer uppmärksamhet härvidlag, men det är också en spännande uppgift att gå vidare och utveckla nya metoder i utvärderingsarbetet med hjälp av teorier från många discipliner.

Diskussion

I min diskussion kring berättelser, tyst kunskap och IKT vill jag belysa hur relevanta teorifält kan bidra till utveckling av kvalificerad och reflekterad utvärderingspraktik. Hur interaktiviteten i lärande utvärdering/följeforskning designas och genomförs bör vara av avgörande betydelse för hur väl arbetet når sina ställda mål.